

GAZETA

MAZILILOR ȘI RĂZEȘILOR

BUCOVINENI.

Apare de două ori pe lună.

Abonamentul în țară :
Pe an 6 cor.—
Pe șese luni 3 cor.—
Un număr 25 bani.

**Abonamentul în România
și străinătate :**
Pe an 7 lei.—
Pe șese luni 4 lei.—

Redacția și Administrația : Cernăuți, Str. Francisc 42.

Chestia bisericească.

Biserica noastră suferă de multă vreme acuma sub atacurile neîncetate ale Rutenilor, favorizați de înaltele instanțe politice, pârtenitoare din cale afară, din motive inexplicabile, când e vorba a se da o prevalență elementului slav în Bucovina. Dar de la un timp încoace, aceste atacuri nu se mărginesc la interpelațiile unui Pihuliak, la batjocuri în gazete și broșuri, la adunări de protestare, ci prin machinațiuni tainice, Ucrainii au ajuns chiar a exopera un amestec direct al forurilor administrative din Viena în afacerile de organizare ale bisericii noastre: Se face presiune asupra Mitropolitului: să deie Rutenilor un vlădică, pecând ei nici n'au ajuns încă într'acolo să aibă destui preoți. Corespunde unei necesități această presiune? Nu, ci ea se face numai pentrucă Rutenii au un arhimandrit titular, care ar vra să fie episcop. Dar mai este o intenție la mijloc, care nu poate rămânea neobservată: fiind episcop, acel domn rutean ar fi quasi destinat ca succesori al mitropolitului actual, și astfel, dacă li-ar succede Rutenilor realizarea aspirațiilor lor, ne-am trezi, după câțva timp, cu o eră care, în orice caz, ar întrece, în urmări nefaste pentru Români, era „Ciupercovici“.

Ce e dară de făcut? Să se predestineze un Rutean ca mitropolit și să se admită tot mai mulți consilieri ruteni în Consistoriu? Să li se deie Rutenilor posibilitatea astfel, de-a înteți tot mai mult lupta și a câștiga teren pe sama noastră? Dacă rămân lucrurile așa precum au fost până acuma, hărțuielile naționale pe terenul bise-

ricesc nu vor mai înceta și, considerând, că Rutenii au sprijinul guvernului, lupta nu ne-ar aduce foloase, ci daune. Dacă am avea congres bisericesc, lucrurile tot nu ar sta mai bine pentru că, chiar dacă Rutenii nu ar avea în congres paritatea cu Românii, ei ar zădărnici activitatea acestuia prin pretențiuni ce Românii nu ar putea să le admită și, pe urmă, prin obstrucție, și astfel pacea dorită nu s'ar mai putea stabili și noi Românii am fi amenințați de-a pierde pe zi ce merge din terenul posesiunii noastre de până acuma.

Din aceste considerațiuni și sub presiunea împrejurărilor, mai mulți intelectuali s'au simțit indemnati, la inițiativa domnului Eusebie Popovici a conchiema imposanta adunare românească ce a avut loc în 17 Iulie sub presidiul d-lui Eudoxiu baron Hormuzachi.

Adunarea a cerut în interesul păcii, ca M. Sa Împăratul să hotărască despărțirea Rutenilor în diecesă separată, lăsând Românilor o biserică a lor națională, cu caracterul ei istoric român și cu Metropolit român. Sigur, dintr'o încurcătură care devine din ce în ce mai supărătoare, nu se poate ieși altfel. Numai cât, punerea în praxă a acestei rezoluții, dacă va fi să se facă, va da la iveală fel de fel de greutăți. Cea dintâiu dificultate vor fi satele mixte și nu pentru că sunt mixte ci pentru că se vor căuta mijloace, din partea Rutenilor, sprijiniți iar de comisarași guverniali à la Iaseniecki, de-a ademeni sau teroriza pe acei Români, cari prin contactul cu Rutenii au învățat și vorbesc și rusește, de-a se declara ca Ruteni. Că, în privința aceasta nu ne putem aștepta la multă echitate, avem semne vădite; așa d. e. după ce s'au sfârșit lucrările cu „revizuirea“ recensământului pentru a scoate în sate românești cu minorități rutene atâția ruteni câți îi cerea Pihuliak, și după ce s'au sfârșit și alegerile, domni de la guvern s'au și apucat la goană după preoți „romanizatori“: a venit ca cel dintâiu la rând parohul din Lucavița, căruia i-se face de prezent o cercetare disciplinară pentru — „romanizare“. Dar, domnilor, a-ți făcut d-voastră o cercetare comisarilor ce au suferit să se calce legea sau au călcat-o singuri cu prilejul alegerilor din Mihalcea, Hliboca, Cucurmare? — Aceasta o spunem numai în treacăt, pentru a arăta câtă vigoare din partea noastră va trebui, dacă ar fi să se facă un catastru național pentru despărțirea diecesei, pentru ca să nu fim nedreptățiți.

În orice caz, ne aflăm într'o situație penibilă, care e o urmare a persecutării sistematice a elementului românesc în Bucovina. Dar'

să avem nădejde în factorii noștri chieși a veghia ca să nu fim nedreptățiți și avem nădejde, mai ales în poporul românesc, care totașa precum a știut să ceară pace prin despărțirea tulburătorilor ei, va ști să ceară și respectarea drepturilor sale. Afacerile bisericesti sunt de așa natură că și nevoiașii din cea din urmă colibă sunt legați de ele cu sufletul, dară și cu interese de alt ordin. Și ar fi primejdios lucru a provoca, prin proceduri nedrepte susceptibilitatea poporului acolo, unde el e interesat mai mult. Și am văzut că poporul înțelege să-și arate voința în mod demn, dar mai ales impozant, ceea ce trebuie să împună respect și să facă pe beamterii de toate treptele a înțelege, că Moldovenii din Bucovina, cât de răbdători ar fi ei, pot totuși să piardă odată răbdarea. Adunări ca aceea din 17 Iulie pot fi aranjate, în scopul protestării, în toate districtele, dar va fi mai bine dacă astfel de adunări nu vor fi necesare.

Atâta pentru satele mixte. Dar ce se va întâmpla cu satele înstrăinate, cum sunt în prima linie atâtea sate răzășesti? Se va asculta glasul acelora dintre ele, cari cer limba românească în biserică, cari cer școală românească? Acuma e momentul hotărât ca Români să-și precizeze punctul de vedere în chestia aceasta, și să spuie conducătorii noștri ori de vor fi dispuși a sprijini aspirațiunile acelor sate. Căci, dacă de astădată nu vom câștiga oarecare avans, atunci mai târziu, orice recâștigare ar fi aproape de tot imposibilă. Încă nu sunt în toate satele pe cari Rutenii le consideră ca absolută posesiune a lor, pe lângă învățători ucrainomani, și preoți ucrainomani, încă propaganda ucraină n'a stins urmele tradiției despre limba românească și biserica românească pe acele locuri. Să punem toate puterile pentru a trage folos din această împrejurare. De ce să nu facem această încercare, dacă administrația nu s'a știit să introducă școli rutene în comune unde nu a fost trebuință de ele și să înlocuiască, în multe școli românești, încetul cu încetul limba românească cu cea ruteană, până ce unele din acele școli au devenit curat rutene? Dacă Rutenii au putut astfel să ne răpească atâta teren, ar fi pentru noi o rușine să arătăm atâta nepăsare încât nu am căuta să sprijinim pe acei bieți înstrăinați, cari cer singuri scăpare din stăpânirea cutropitorilor lor!

În fine, fiind vorba de biserică, nu se poate să nu amintim de fondul religionar. Acest fond, fiind avere românească, a fost destinat pentru biserica dreptmăritoare care, pe timpul înființării lui, precum și mult timp după aceea a numărat între credincioșii săi, numai români. Deci, numai acești credincioși, respective capul bisericii lor,

au să aibă în grija lor administrarea averii bisericii românești. Dacă cu timpul au venit și alții, străini, cari au fost primiți în sinul bisericii noastre, ei nu pot avea nici o ingerință asupra administrării fondului religios și trebuie să fie mulțumiți că pot să se folosească de o parte a veniturilor lui. Diecesă proprie pot să aibă, averea bisericească însă trebuie să rămâie a credincioșilor baștinași, a Românilor, cari ar avea să acordeze diecesei rutene după normele unui statut ce ar trebui stabilit în înțelegere cu guvernul, subvențiile necesare.

Un atac la autonomia țării.

Rutenii devin din ce în ce mai agresivi. Gogolirea din partea guvernului le dă cutezanță și îi face din ce în ce mai resfățați, mai obraznici. Nu le ajung agitațiile nerușinate ce le fac în dauna noastră în satele mixte din Bucovina, nu le ajung atacurile asupra bisericii noastre, ei declară acuma pe față, în parlament, că voiesc să nimicască existența Bucovinei ca țară autonomă și, prin aceasta să stârpească tot ce e românesc aici.

Printr'o declarație, ce atinge baza dreptului public, ei au cerut mai dăunăzi în parlament înființarea unei provincie ucraine, autonome, formată din vechiul principat al Haliciului, la care ar fi să se adaugă și Bucovina. Nu ne privește întru cât înființarea unei provincie ucraine în Galiția e bazată, trebuie însă să înfierăm ca cea mai nerușinată tendință de-a considera Bucovina ca țară ucraină și a cere alipirea ei la o provincie a Haliciului visată de Ruteni. După ce am scăpat, prin atâtea străduinți ale unor patrioți luminați, de satrapii poloni și am ajuns a fi recunoscuți ca țară autonomă, vine acum un renegat de Koko și cere regim căzăcesc.

Pentru Ruteni, se vede, nu există nici drepturi istorice, nici respect față de decretul împăărătesc, care chiar pe baza acestor drepturi istorice acordă Bucovinei autonomia. Ei, cari se fălesc a fi atât de patrioți, urmăresc, în fața lumii și fără nici un scrupul, ideea lor de stat ucrain și ca primă etapă în drumul lor spre ținta aceasta, și-au ales înjghebarea principatului Haliciului. Însă până a se face un pas spre realizarea acestui vis, ei din capul locului, reclamă pentru acest principat dorit de ei drepturi asupra unui teritoriu, care nici când nu a fost supus cnejilor din Halici, și anume asupra Bucovinei care a fost cea parte a moldovei, unde s'au încheșat începuturile de organizație politică a acestui voievodat

românesc, și unde, cu mult înainte de întemeierea Moldovei chiar, o cronică polonă pomenește de un voievod român al Șepenițului. Dacă această parte a Moldovei ar fi fost cândva supusă Haliciului, care încă din secolul al 12-lea a ajuns sub Unguri, și apoi sub Poloni, atunci aceștia din urmă nu ar fi lipsit să puie mâna statornic pe ea, precum și-au întins domnia până la Nipru, peste neamul Rutenilor și dulcea lor Ucraină.

Dar ce să le vorbim de istorie. Ei știu una, că: câtă vreme hotarele istorice ale Bucovinei sunt și hotarele autonomiei noastre, ei cu tot sprijinul ce-l au „de sus“ nu vor ajunge să ne nimească. Îndată ce, însă, Galiția de ost ar deveni o provincă, cuprinzând în sine și Bucovina, raportul dintre Români și Ruteni s'ar schimba cu totul în favorul lor. Atuncia Românii ar fi o minoritate disparentă în noaua provincă, și atunci de fapt nimicirea lor ar fi o chestie de câți-va decenii.

Clubul parlamentar român și-a rădicat glasul împotriva aspirațiilor rutene prin rostul președintelui său, d. Simionovici, care a protestat însă în mod cam puțin energic contra politicei agresive a Rutenilor și a atacului asupra autonomiei țării noastre.

Această manifestare Ucraină ar trebui însă să deschidă ochii și guvernului, arătându-i tendințele centrifugale ale Rutenilor, în Austria noastră inexplicabil de îngăduitoare față de acești „buni patrioți“... Dar, asupra „patriotismului“ rutean vom mai reveni.

Volintirii.

(Urmare)

„Chiar acum au fost la mine doi Moldoveni, dintre cari unul se chiamă Mihalachi Calmuțchi, carii s'au îndătorit, în timp de 8 zile de a rădica o escadroană și mai numeroasă de mazili și răzeși călări și înarmați și ei vor cere numai sergenți și corporali serviți, doresc însă, ca trupele aceste de nobili să aibă pe cel mai cu vază dintre ei ca oficer. Eu cred, că propunerii acesteia nu ar fi de pus nimic în cale“.

Dară chiar în aceeași zi, adecă în 19 Iunie 1809, voinicul boer tânăr, Mihaiu Calmuțchi, îndreptă cătră presidiul oficiului c. r. cercual al Bucovinei următoarea declarație, care în traducere românească sună:

„La dorința domnului consilier aulic (a căpitanului cercual de Platzter) și a unor membrii ai țării, întreprinde subscrisul rădicarea unui corp de călăreți din mijlocul nobililor și răzeșilor Bucovinei, dară sub următoarele condițiuni:

1. Ca subscrisului în înțelegere cu comanda militară să i-se deie decret de comandant de escadroană în înțelesul apelului din 9 a l. c. pelângă păstrarea tuturor beneficiilor, cari sunt asigurate stării militare.

2. Ca lui Mihalachi Ianoș din Ivancăuți și domnului Gregor Iacobovici din Voloca precum și acelora, pe cari subsemnatul la timpul său îi va afla de trebuință, să se elibereze un creditiv, ca subscrisului întru a aduna răzeșii să-i steie mână de ajutor; afară de aceea

3. Ca subscrisului să i-se înmănueze o provocare către toți răzeșii, ca cu atât mai mult să urmeze exemplului meu, cu cât conducătorul este ales din mijlocul lor, mai încolo

4. Ca acest corp ca și oricare alt corp regulat, să fie susținut cu cele de trebuință, deoarece el la timpul său nu va fi în stare să se susțină singur, de asemenea

5. Ca propunerea pentru denumirea ofițerilor trebuincioși pentru corpul adunat din mijlocul nobililor și răzeșilor după starea și aptitudinea lor, să se lase în sama subscrisului, și anume pentrucă:

a) corpul acesta, compus numai din nobili și răzeși, aceștia doresc să fie comandați numai de membrii din mijlocul lor, după deosebita lor stare și cultură, iară nicidecum de un străin, și

b) pentrucă aceasta e o insurecțiune a nobililor spre apărarea patriei lor, în care așadară străinii nu au loc; și

c) pentrucă nobilii, dacă s'ar stărui, ca să fie comandați de străini, nicidecum nu s'ar aduna, iară deosebirea stărilor lor nimănui nu poate să fie așa de bine cunoscută, ca subscrisului, care este din mijlocul lor, în care scop

6. Subscrisul își alege și propune de sub-căpitan pe domnul conte Aloisius Logoteti, în care ca și în persoana mea nobilii au încredere;

7. Ca corpului acestuia să i-se împărtășească numai un adjutant servit, sergenți și subofițeri, cari mai ales să-i deprindă la ordine, căci ei de acasă se pricep la călărit și numai de ținerea în șiruri au trebuință;

C 8. Ca toți cari dintre nobili se vor anunța pentru un corp deosebit, să fie îndrumați către subscrisul, prin care întreprinderea aceasta de bună samă nu se va împiedeca.

9. Acelora, cari n'au arme proprii, va fi de trebuință, ca să li-se deie săbii și pistoale.

Pe temeiul acestor condițiuni, subscrisul stă bun pentru reușită“

(Va urma).

Dela țară.

Față de atacurile dușmănoase ce s'au îndreptat în timpul din urmă prin ziare împotriva dlui profesor Cuparencu, mai mulți Români din Broscăuții-vechi și Broscăuții-noi, au adresat dlui Cuparencu o scrisoare de încurajare, care o publicăm în extras. „Insultele, zice această adresă, cari curg din inimi rele și din invidie, și cari sunt aruncate în mod de tot nedemn în fața D-Voastră, au indignat toată răzășimea din țară și de-asemena și pe noi, când am auzit de atâtea batjocuri la adresa D-Voastră. Activitatea rodnică a D-Voastră, mai ales pe terenul național, e recunoscută de cătră întreaga lume românească din țară și peste hotare... Noi Broscăuțenii, atât răzășimea cât și toți ceilalți Români de toate părțile Vă datorim în special mulțămită profundă pentru felul și abnegațiunea ce le-ați manifestat până în prezent pentru binele nostru. Nu putem uita pentru câți copii sermani de-ai noștri a-ți mijlocit ajutoare, nu putem uita cât sprijin a-ți dat școalelor noastre românești de aici, cu câte cărți a-ți înzestrat bibliotecile societăților noastre. În fine nu putem uita nici impulsul cel puternic ce a-ți dat dezvoltării noastre sociale, promovată între noi prin prelegeri și petreceri sociale, aranjate la noi, dară și în alte comune periclitare...“

În numele promovării binelui național între Românii bucovineni și mai ales între rezeșimea din țară, ne adresăm cătră D-Voastră cu rugămintea, să nu dați valoare blăstămațiilor infame lansate prin foile din țară contra D-Voastră, și să urmați, ca român curajos pe calea începută cu acelaș rol și aceeași abnegațiune manifestată până în prezent, în folosul națiunii române și a răzășimii greu încercate“. Broscăuți, la 20 Iulie 1911. Urmează 58 de subscrieri din Broscăuții-vechi, în frunte cu binecunoscutul naționalist și luptător, parohul Dimitrie Popovici, primarul David Dolinschi și Grigori Dolinschi și 46 de subscrieri din Broscăuții-noi în frunte cu societatea „Țăranul“, în numele căreia au semnat dnii Dimitrie Popovici, prezident, și G. Manilici.

D. Cuparencu exprimă mulțămitele sale adânc simțite vrednicilor Broscăuțeni, cari știu a recunoaște munca binefăcătorilor lor.

O potlogărie gazetărească.

În Nrul 33 al „Foi Poporului“ a apărut o declarație, subscrisă cu numele dlui Mintencu, în care se desmințiau știrile ce le-am adus noi în Nrul trecut despre cele 2000 cor. cu „scopuri naționale“, și unde se lauda în mod suspect d. Chisanovici. Am fost nedumeriți și indignați când am citit această notiță, presupunând că d. Mintencu, în urma unei situații critice, s'a vândut de-a binele, cu cinstea și conștiința sa. Până a ne putea însă procura o clarificare în afacerea aceasta, cetim în Nrul din urmă al aceleiaș gazete („F. P.“) un adaus la declararea din chestie, unde se spune „la cererea dlui Mintencu“ din partea redacției, că acea declarație a fost schimbată de „corectorul“ gazetei, va să zică, a fost falsificată. Acum ce să credem? S'ar putea că d. Mintencu a dat o declarație fără tămie la adresa celui ce simte o trebuință așa de mare de-a fi laudat, încât se laudă singur la orice prilej (vorba ceea „laudă-mă gură, că altul nu se'ndură“), și atunci „corectorul“, recte acel care a avut așa de mare trebuință de o declarațiune a d-lui Mintencu, a „schimbat“ originalul cum i-a plăcut lui. Sau, având înaintea noastră o falsificare patentă, recunoscută chiar de redacție însăș, s'ar putea tot așa de bine ca toată declarația să fie un falsificat, dat în public fără știrea dlui Mintencu, căci cine fură un ou, poate să fure și un bou, și cine știe a spune o minciună mică, e în stare să spuie și una mare. Așadară, cinstitul „corector“ și cu patronul său, care până'n astă primăvară era calfă, se arată a nu fi de fel cinstiți, căci caută să înglodeze cinstea unui om nevinovat. Iar onorata „Foaie“ se face părtaşă de aceeaș „onorabilitate“.

De-ocamdată îi gratulăm la cinstea aceasta *).

*) Se vede că, în absența d-lui. Tofan cineva abuzează de „F. P. pentru a-și cârpi, în mod necinstit, cinstea N. R.

Liturghiile cu sobor.

Rezultatul catastrului alegătorilor a scos pe Ruteni din sărite. Cum ei, care erau deprinși a avea 50—60 de mii de suflete mai mult după statistica oficială decât Românii, să se trezească de-o dată cu un număr mai mic de alegători, asta nu-și puteau închipui ei. Au dat semn de alarmă în toată țara, strigau cât îi ținea gura contra

nedreptății închipuite și contra falsificării voinței poporului lor, înjurau în preoții din satele mixte înfierându-i de romanizatori și agitatori ordinari, cari se folosesc de mijloace înjositoare pentru a înșela poporul și câte altele. Deputații lor băteau pe la ușile miniștrilor sprijinind și întărind minciunile ce le vesteau gazetele rutene și reușiră în modul acesta a storce de la guvern revisuirea catastrului. Dar rezultatul a fost acelaș ca și întâia oară, arătând, că toate plângerile Rutenilor erau nejuste.

Văzând Rutenii de astădată, că nici cu ajutorul guvernului nu pot scoate rezultatul dorit, adevă un mai mare număr de alegători, au pus la cale să se folosească de alte mijloace pentru a schimba situația în folosul lor. Ei au făcut adevă planul, ca să se arunce asupra comunelor mixte, acelor adevă, unde s'au constatat un număr considerabil de Români, spre a preface comunele aceste în comune curate rusești. Și acuma li pare momentul foarte nimerit, când se prepară despărțirea lor de metropolia românească. Au început cu scrisul (vezi Rusene a voloska vira) și acuma continuă cu agitația de la sat la sat. Începutul s'a făcut cu Camena, sat cu un mare număr de alegători Români, învecinat cu Mihalcea, unde învățătorii lor fură scoși din școală de părinții români ai copiilor. Și ce e mai nimerit, cred ei, decât dacă încep agitația ucrainomană chiar și în lăcașurile dumnezești. Se anunță o liturghie mare cu sobor cu un preot-deputat Draczinski, cel care fu dojenit de țărani dreptcredincioși, că a asistat la o cununie într'o biserică unită din Coțmani, un altul Copaciuc din Cernăuți care, purtat pe la școală cu banii românești a întors spatele Românilor, și un al treilea Malancziuk, paroh local și al cărui ortodoxie stă așa de sus, că dânsul nu se sfiște a face parte din societatea ruteană de asigurare „Karpatia“ al cărei președinte de onoare e episcopul uniat din Galiția Szepticki. Soborul acesta de preoți filo-uniați celebrează credincioșilor ortodox-orientali și îi invită la urmă pe toți credincioșii la o adunare pe toloaca satului, unde îi așteaptă un deputat, inspector O. Popowicz, un deputat-învățător Iwanicki și un deputat-țăran Lewicki. Popowicz începe cu școala și cu drepturile limbei rutene, Draczinski urmează prin a le explica țăranilor principiile sale de „ortodoxism“, și Iwanicki sfârșește cu dușmanii-voiochi și popii-romanizatori. Mai urmează să zică un student cuvinte de laudă la adresa țăranilor cari s'au adunat în număr mare și cântecul: „Szcze ne umerla Ukraina“ face capăt acestui tãmbãlau de agitație ordinară început cu „sf. liturghie cu sobor“ și sfârșit cu: „Szcze ne umerla Ukraina“.

Sfârșitul adunării rutene stă în contrast mare cu obiceiul sfârșit al adunărilor române. Pecând la Români la sfârșitul fiecărei adunări mici sau mari, sau la începutul acestora menționează Românii cu cuvenită venerație persoana Maiestății Sale, la Ruteni nu se pomenește în tot decursul adunărilor nimic de protectorul și oblăduitorul țării, ci se sfârșește cu acel cântec, care arată fațăș tendința Rutenilor de a scăpa de sub orice stăpânire pentru a ajunge la o stăpânire proprie, la un „cneaz ucrain“ cum zic ei prin cele sate. Și cu toate aceste tendinți fațășe, Rutenii se bucură de tot sprijinul guvernului, pecând Românii arhi-dinastici sunt prigoși la ori-ce prilej de beamterii guverniali.

Ca să sfârșim trebuie să atragem atenția Românilor la „sf. liturghie cu sobor“ a „Ucrainilor“. Cea dintâiu a fost la Camena acum Duminică, în 13 August, urmează alta în satul răzeșesc Costești. Avizăm pe toți intelectualii din Costești și împrejurime și pe îndrumătorii Răzeșilor să înștiințeze pe aceștia, că după liturghie nu au ce căuta la „Ucraini“ cu adunarea lor.

Cum știe un creștin să țină serbătorile.

Cum a răsunat toaca la bisericuța din deal și clopotul cu glasul-i plângător vestește creștinilor Duminica de a doua zi, Ștefan Tabac și-a descoperit capul, s'a însemnat cu semnul sfintei Cruci, și, luminându-i-se parcă fața și-a pus sapa cu burnuzul pe umăr și, luând traista și cofeiu în mână, a pornit spre casă. Scarele, ca de două staturi de om, tot pierzând din strălucire, roșu, grăbește să coboare după deal. Ar mai fi putut Tabac să mai dea jumătate de postată până în seară, — după cum fac mulți din oameni pe țarină, — el însă a silit mai mult de dimineață și a prășit această bucată; iar, acum, să mai lucreze, după ce a sunat toaca și clopotul, pentru el e un păcat, căci așa a apucat din moși strămoși. Biserica tot așa învață, și în alt chip nu vrea să facă. Numai bine și-a pus preotul patrahilul în gât de binecuvântare, când și Tabac, intrând în biserică și închinându-se cucernic, își pleacă genunchii înaintea sfintelor icoane. În urmă, aprinde o lumânare la Maica Domnului și, luându-și locul obișnuit, ascultă cu luare aminte slujba vecerniei. În todeauna vine el și la vecernie, căci știe că, fie Duminică, fie praznic împărătesc, ori sfânt cu polileu, slujba începe de cu seară, cu vecernia și a veni el numai a doua zi la Utrenie și sfânta Li-

turghie, nu-i împăcat cu el însuși, e nemulțămît. În spre casă, vine în tovarășia părintelui celui tânăr, ale cărui sfaturi și învățături nu se mai satură de a le asculta. Acasă se îngrijește ca ograda să-i fie curată, își hrănește vitele, cineză cu nevasta și copiii în jurul mescoarei joase, vorbește cu ei, li spune ce spor a făcut la câmp, își îngrijește trupul, își face datoria către Părintele ceresc, și, lăsându-și capul pe perină, mulțămît și în liniște, adoarme....

A doua zi, se scoală desdedimineață și, în loc să înceapă a-și înjura nevasta că nu-și găsește păcornița de uns carul, în loc de a sbiera în dreapta și în stînga că n'are cine să-i urce sacii în car, în loc de-a se griji odată cu zorile de pîntece, să înjuge boii și să se pornească la târg, lasă boii spre odihnă și târgul într'o zi de lucru; ori, în loc de a-și aprinde țigara și a se porni spre crășmă, ce face? Cu sunetul clopotului de dimineață la biserică: își scoate bățul din strașină, se iartă cu nevasta și copiii, își ia băiețelul cel mai mare de mână și se pornește vesel și curat spre lăcașul Domnului, spre locul de închinare al creștinilor, spre Casa lui Dumnezeu. Și a ajuns, la o săptămână de lucru și de griji, și la cele ale casei și trupului. A venit și ziua de odihnă, Dumineca, când trebuie să se îngrijească și de suflet, să aducă laudă, cinste și mulțămită din inimă lui Dumnezeu, pentru sănătatea și toate câte i-a dat. Și unde să-și deschidă el sufletul mai bine? În biserică. Da, acolo. Acolo știe el să se închine mai bine. Acolo, „lepădând toată grija cea lumească“, în fum de tămâie, în sunet de clopot, în cîntarea psalmilor și între făclii aprinse, își pleacă genunchii înaintea Altarului Celui prea Înalt, își vede păcatele, se simte cât e de mic, se înalță cu sufletul la Cel ce l-a creat, se roagă cu căldură...., căci e ceasul sfînt de închinare, de vorbit cu Dumnezeu.... Cu nimeni nu vorbește, nici rîde, nici cască el ca în crășmă, ci stă neclintit ca în casa Dumnezeului a toate Făcător, privește și ascultă cu smerenie și luare aminte desfășurarea cu pompă și sfințenie a firului dumnezeestii slujbe. Stă pînă la sfârșit. Ascultă predica. Mai plin de credință, nădejde și dragoste, mai mulțămît cu sine, mai luminat și mai îndreptat se întoarce spre casă. Nu se abate din drumul său. La poartă e un sărac. Își desface punga și-i scoate gologanul: a vorbit azi părintele de milostenie. Acasă spune nevastei ce-a văzut și a auzit la biserică. Nu se duce la crășmă, nu înjură, nu se sfădește cu vecinii. După amiază, își ia și el „gazeta“ lui, și, la umbra răcoroasă a nucului din grădină, încunjurat de-ai casei, cățiva

bătrâni și megieși, li cetește cu glas tare; ei ascultă și, la urmă, se lămuresc unul pe altul. Apoi se spun păsurile și nevoile, se caută mijloacele de îndreptare, se însuflețesc și râvnesc timpuri mai bune.....

Așa știe Ștefan Tabac, drept creștin, să-și cinstească sărbătorile bisericii, — nu Joile, Foca, Ilie-Pălie, Filipii ș. a. — ca și părinții și bunicii lui; e mulțumit în sinea lui, împăcat cu toți, îi merg lucrurile în bine, și Dumnezeu, în care crede, pe care-L cinstește și-L ascultă, îl întărește și-i ajută.

Și întreb: Face oare bine? De face, urmați-l.

(„Neamul Românesc pentru popor“).

Internatul Francisc Iosif de băeți români în Cernăuț.

Părinții sau epitropii cari vor să-și deie copiii la Internat, vor adresa cererile lor către comitetul Societății pentru cultura și literatură română în Bucovina trimiteându-le însă direcțiunii Internatului, Cernăuți, strada Lumea-nouă 24, până la 15 August st. n. a. c. — Cererile vor fi însoțite de actul de botez, de ultimul certificat de școală și de certificatul de paupertate (dacă elevul reflectează la un loc gratuit sau la un loc cu cotizația (taxa) redusă). Primirea definitivă va urma după ce elevul va fi fost cercetat în privința sănătății sale de către medicul internatului aflându-se elevul deplin sănătos și după ce părinții respective epitropii elevilor vor fi semnat înaintea unor martori o declarație relativă la plata regulată a cotizațiilor fixate de comitetul Societății.

Cotizațiile sunt la secția I: 50 cor. lunar sau 40 cor. pentru acei părinți, cari întrețin la internat mai mult decât 2 copii; la secția a II-a 30—20 cor. Afară de aceasta se vor primi și elevi în mod gratuit întrucât vor permite aceasta mijloacele internatului. Acei elevi cari au fost deja în internat și au avut o conduită bună și succese frumoase la școală vor fi preferați la condițiuni egale.

Cotizațiile se vor solvi anticipativ în decursul întregului an școlar, fără ca să se respecte vacanțele Paștelor și ale Crăciunului.

Fiecare elev va solvi necondiționat la primirea sa în internat 5 cor. 50 bani taxa de intrare plus cotizația fixată pentru întreținere

pro Septembrie 1911. Elevii, cari au rămas în restanță cu plata pe anul trecut nu vor fi primiți în internat, dacă nu vor fi achitat datoriile lor până la 10 August curent.

Fiecare elev trebuie să fie înzestrat la primire cu: 6 cămeși de zi și trei de noapte; 6 ismene; 6 batiste; 3 prosoape; 3 fețe de pernă; 4 cearșafuri (prostiri) dintre cari două pentru paer și 2 pentru cergă sau plapomă; 1 obial sau cergă de lână; 6 părechi ciorapi (colțuni) sau obiele; 1 umbrelă; 2 piepteni (1 des și 1 rar); 1 perie pentru părul capului; 1 perie pentru haine; 3 perii pentru ghete; 1 perie pentru dinți; o lădiță a cărei înălțime să nu treacă de 32 cm.; toate aceste lucruri trebuie să fie în stare bună. Acei elevi, cari aspiră la un loc gratuit ca subprefect sunt avizați, că nu vor putea face meditații particulare în afară de internat.

În numele comitetului Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina:

Dionisie cav. de Bejan,
președ. societății

Prof. Oreste Lutia
directorul internatului.

Adunări generale extraordinare ale „Societ. Mazililor și Răzeșilor.

În 9 Iulie s'au ținut adunări în Horoșăuț și Cuciurmic. Societatea a fost reprezentată de domnii: Dr. Cuparencu ca vice-president, Ioan de Popescul ca secretar și Iancu Hahon ca membru al ei. La aceste adunări au participat și deputatul Cuparencu pentru a mulțami alegătorilor pentru voturile primite în 2 April a. c.

Deschizându-se adunarea de către vicepreședintele societății, d. deputat Cuparencu luă cuvântul și mulțami răzeșilor pentru încrederea ce i-au dat aceștia întrunind la alegere voturile lor pe persoana sa. Li făgădui în sfârșit tot sprijinul său răzeșilor din satele aceste și împrejurime.

Reprezentanții din Cernăuți au făcut apoi raport despre mersul și starea societății răzeșilor de la înființarea ei, au desfășurat pe scurt trecutul istoric al răzășimii din Bucovina și i-au rugat pe cei prezenți să se înscrie și ei ca membri în societate, arătându-le beneficiile de cari se pot bucura apoi răzeșii și copiii lor dacă societatea va dispune de mijloace multe. D. Dr. Cuparencu și Popescul au relevat însemnătatea școlii și i-au îndemnat pe răzeși să-și trimită copiii la școlile românești din Cernăuți promițând spri-

jinul societății pentru cei sermani. În fine au făcut apel călduros la răzeși ca să păstreze cu sfințenie bunurile strămoșești, care sunt limba și legea românească. Amândouă adunările au reușit frumos, mulțămită străduinței domnilor Leon cav. de Vlaicu din Horoșăuț și Leon cav. de Onciul din Cuciurmic, cari sunt stâlpi puternici ai răzeșimii de pe acele plaiuri înstrăinate. Constatăm cu satisfacție că la adunarea din Horoșăuț au participat și răzeșii din Boianciuc.

Oare n'au comis fruntașii națiunii un păcat strigător la cer, că nu s'au interesat de acești fii ai neamului, la cari mai există și azi explozie de românisim? După spusele răzeșilor bătrâni a fost în comunele amintite limba română obligată în școală până acum 40 de ani.

Amintim următoarele familii românești: În Horoșăuț: Manescul, Pădure, Vlad, Vlaicu. În Boianciuc: Balasinovici, Iacubovici, Moțoc. În Cuciurmic: Cucurean, Onciul, Palădi, Poclitar, Popescu, Prodan, Țopa.

Cea mai bună dovadă, că aceste ținuturi au fost odată curat românești, sunt cuvintele întrebuințate chiar de ruși în vorba de toate zilele: ca: chiar, basma, hăi napoi, coadă, gârlă, guler, prăși, etc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dinspre nord, pe teritoriul galițian figurează pe harta specială până azi următoarele nume românești: Albinufca, Arșiță, Măgura, Miculințe, Ocna, Serafințe, Soroceanca, Taborâște, Târgovița, Trifanufca.

Ar fi recomandabil, să facă odată reprezentanții societății o primblare până la Nistru ș. a. la Culeuț, unde, după spusa răzeșilor de aici se află încă un număr considerabil de frați de ai lor.

Răzeșul.

Economie.

Băncile raiffeiseniene și birul după interesele fondului de rezervă.

Ministeriul de finanțe a dat prin emisul său din 29 Mai 1911 Nrul 24354 ordin, că oficiile pentru incassarea birului nu sunt în drept a incasa de la băncile sătești după sistemul Raiffeisen biruri după interesele fondurilor de rezervă. Emisul acesta s'a eliberat în urma unei rugări înaintate de Centrala băncilor germane din Boemia către direcția financiară din Praga în chestia aceasta. Direcția financiară a cerut părerea ministeriului de finanțe, care

la rândul său a aprobat punctul de vedere al Centralei băncilor germane și a somat oficiile de dare prin emisul de mai sus a nu încasa dela bănci astfel de biruri.

Ministeriul de finanțe motivează emisul său astfel, că fondurile de rezervă ale băncilor raiffeiseniene nu sunt subiecte juridice de sine stătătoare față de băncile sătești și prin urmare nici nu poate fi vorba de o „primire“ a intereselor.

Acest emis al ministeriului de finanțe se referă asupra tuturor însoțirilor întemeiate pe baza legii din 1 Iunie 1889 Foaia legii imperiale Nr. 91.

Băncile raiffeiseniene prin urmare nu au de a plăti biruri după interesele fondului de rezervă. Dacă s'ar întâmpla, ca vre-o bancă raiffeiseniană totuși să fie provocată a plăti astfel de biruri, ea să refuze plățirea provocându-se la emisul sus amintit.

Aceasta spre știrea băncilor sătești de la noi.

N. I.

Primirea cărțicelor de depunere ale băncilor și însoțirilor sătești ca vadii și cauțiuni.

La ministeriul de justiție au încurs în timpul din urmă mai multe plângeri, că cărțile de depunere dela însoțirile sătești nu au fost primite de judecătorii ca vadii.

Spre orientare ministeriul de justiție a adus la cunoștința tuturor judecătorilor, că cărțicelile de depunere ale însoțirilor pot fi primite numai decât ca vadii. În afacerea aceasta ministeriul de justiție a dat deja în anul 1907 sub Nr. 3558 o ordinațiune corespunzătoare către toate judecătoriiile din țară.

I d e m.

Știri mărunte.

Distincțiuni. M. S. Împăratul a conferit prof.-univ. dlui Dr. Emilian Voiuțchi titlul de consilier aulic. — D. Dr. Animpodist Daschievici, prof. la gimnasiu în Suceava a căpătat titlul de consilier școlar cu prilejul trecerii sale în pensie. Felicitările noastre!

Numiri. D. Dr. Epaminonda Grigorovici, secretar de finanțe la Câmpulung fu numit consilier. — D. Aurel Isopescu, asistent silvic, e numit administrator la pădurile fondului religionar din Vicov-de-sus. Felicităm!

Cazuri de moarte. În 22 Iulie a răpăusat în Viena d. Octavian Ciupercovici, doctorand în drepturi.

În 9 August a răpăusat absolventul școalei reale Ilie cav. de Bărbier la spitalul din Cernăuți. Inmormântarea se va face Vineri în 11 August la 2 ore d. m. de la spitalul țării.

Clubul parlamentar român și-a ales de president pe d. deputat Teofil Simionovici.

Transferări. D. Numitor Litviniuc, comisar la direcția de poliție, a fost transferat la prefectura din Gura-Humorului, iar d. Eugen Iliuț, concipist guvernial la prefectura Gura-Humorului, la prefectura Câmpulung.

Recunoștință și onoare. Consiliul comunal din Noauă-suliță a hotărât, ca strada din centrul târgușorului să poarte numele: „Dr. Constantin Isopescul-Grecul“, drept recunoștință pentru meritele ce și le-a câștigat d. Isopescul pentru această comună.

Petrecere. Corpul didactic din Pătrăuț pe Sirete (Fundoaia) aranjează o petrecere populară în favorul școlărilor sermani Duminecă în 13 August. Sara dans în clasa școalei. Începutul la 2 oare p. m. Intrarea: 1 cor. pentru intelectuali, 30 bani pentru popor. Suprasolviri se primesc cu multămită și se achitează pe calea ziaristică. Pentru comitet: M. Mitric, paroh; I. Ștefureac, primar; S. Danilescu, înv. sup.

Adunare generală. „Societatea Mazililor și Răzeșilor“ va ținea în vacanțe o adunare la Broscăuții-vechi în 19 August.

Un congres pentru comercianții români. Comercianții români din Sibiiu și Petroșeni se ocupă cu idea de a convoca un congres al comercianților români cu scopul de a înființa o mare societate comercială. Aceasta societate comercială ar avea menirea a procura în cantități mari și prin urmare cu prețuri mai ieftine mărfurile de lipsă pentru numeroșii comercianți români respirați în diferitele locuri românești. În cel mai apropiat timp se va fixa locul și timpul ținerii congresului.

Abonații gazetii noastre sunt rugați să-și achite cât mai în curând abonamentul, pe 6 luni căci de altfel le vom trimite admonieri speciale.

Proprietar și editor: Prof. Dr. Iancu cav. de Cuparencu. — Redactor responsabil. Teofil cav. de Manescu. — Societatea tipografică bucovineană în Cernăuți.
